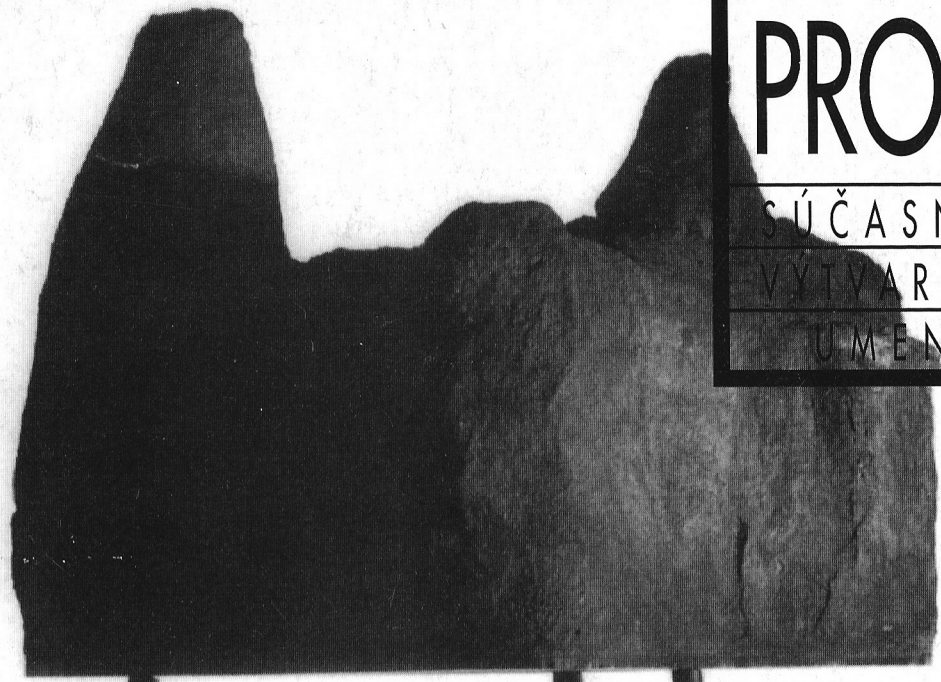
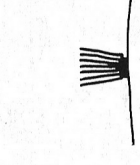
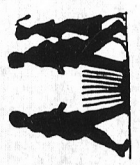
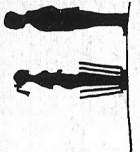

PROFIL 14
15

SÚČASNÉHO
VYTVARNÉHO
UMENIA

D
C
B
A

D

C

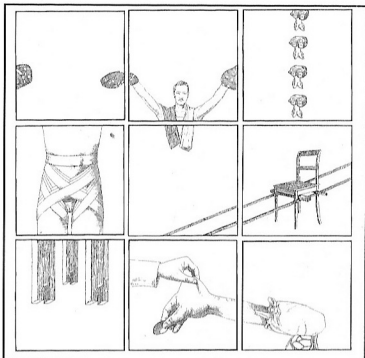
B

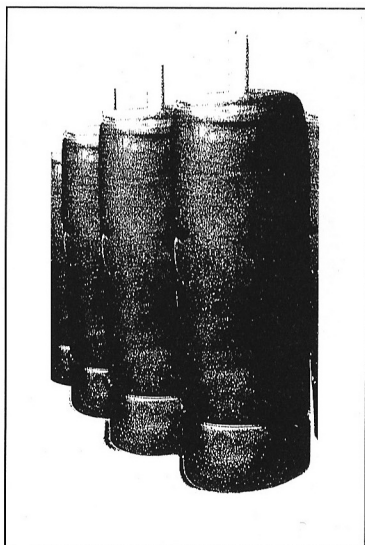
A

1 9x100 DNÍ V KASSEL

2 Ada Krnáčová - Gutleber
PREDPREMIÉROVÝ
ROZHOVOR S JANOM
HOETOM

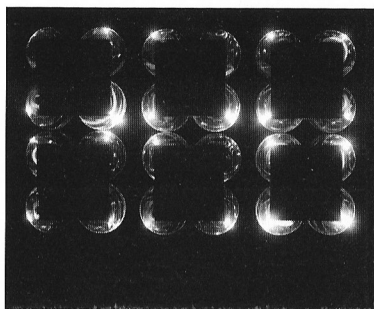
4 Tomáš Strauss
KONKURENCIA
EXISTUJÚCIM OBRAZOM

6 László Beke
KONCEPTUALISTICKÝ
POKUS O VYSVETLENIE
INŠTALÁCIÍ

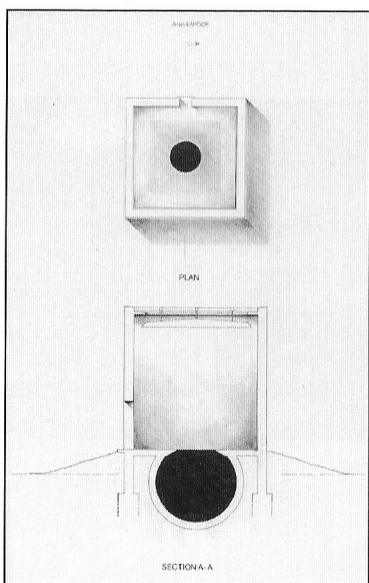
Peter Horváth
ANKETA O DOCUMENTE

◊ somewhat chaotic talk with Henk Visch

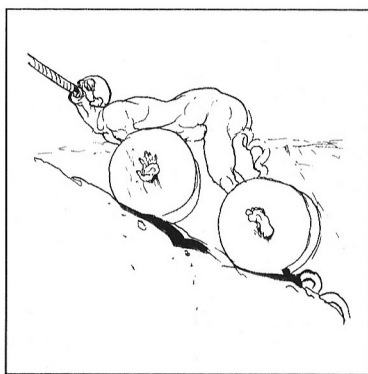
8 Ada Krnáčová -
Gutleber a I. v. Veelen
TROCHU CHAOTICKÝ
ROZHOVOR S
HENKOM VISCHOM

12 Z HISTÓRIE
DOCUMENTY
Milan Dobeš
a Stano Filko

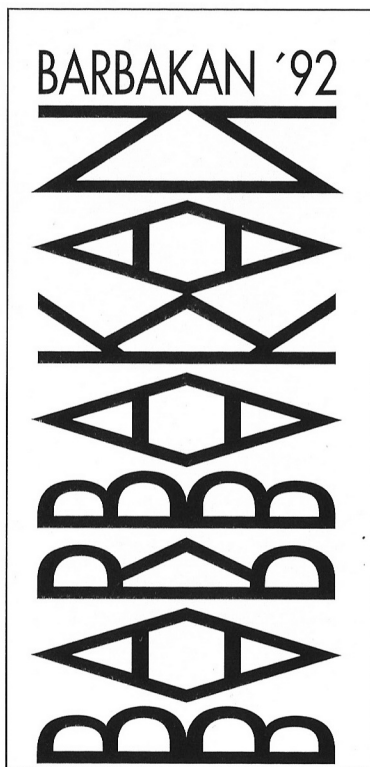

11 Ada Krnáčová -
Gutleber
MARGINÁLNA
DEKOMPOZÍCIA
KUMULOVANEJ
ENERGIE

16 Jiří Olič, V. Kokolia
JÁ JSEM TADY
HLAVNĚ KVŮLI
JANOVI HOETOVÍ

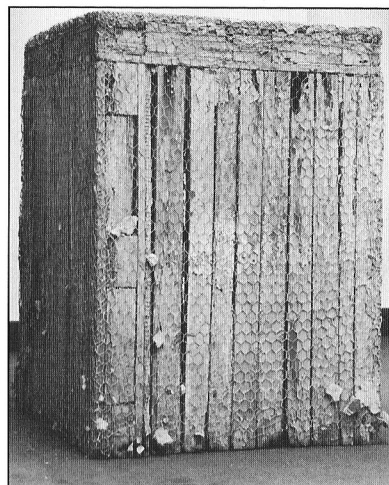
18 Miro Procházka
LOUISE
BOURGEOISOVÁ

22 Alena Vrbanová

23 Luba Lacinová
FAREBNÝ SVET
OTISA LAUBERTA

ARS
ELECTRONICA
24 Michal Murin

26 Jana Geržová
MEDZI OBJEKTOM
A INŠTALÁCIOU

30 Ada Krnáčová -
Gutleber
ROZHOVOR S
HELENOU
KONTOVOU

FRONTIERA '92
EBONILIEBV .83

32 Ada Krnáčová -
Gutleber
FÓRUM MLADÉHO
UMENIA

35 Jana a Jiří
Ševčíkovci
TERAPIE VE VÁŽNE
KULTURNÍ SITUACI

36 JOHN CAGE V
BRATISLAVE

39 Radislav Matuščík
KLEIN SACHS
GENANNT
ZINNOBER

PROFIL súčasného výtvarného umenia ● 14-15/1992 ● Dvojtyždenník ● Ročník II. ● Vydáva Asociácia teoretikov, kritikov a historikov výtvarného umenia pri Slovenskej výtvarnej únii ● **Šéfredaktor** Jana Geržová ● **Zástupca šéfredaktora** Michal Murin ● **Sekretár redakcie** Dana Oravcová ● **Redakcia:** Tamara Archlebová, Ada Krnáčová-Gutleber, Peter Horváth (výtvarný redaktor), Viera Bachledová (jazyková úprava), Pavol Breier (foto) ● Redakčný kruh: Rudolf Fila, Daniel Fischer, Radislav Matuščík, Petr Nedoma, Jiří Olič, Karol Pichler, Ivan Rapoš, Katarína Rusnáková, Eugénia Sikorová, Ladislav Snopko, Štefan Šlachta, Tomáš Strauss, Ján Vančo, Milan Veselý ● **Adresa redakcie:** PROFIL, Partizánska 21, 813 51 Bratislava ● **Tel.:** 31 36 24 ● **Fax:** 427/333 154 ● **Technická realizácia:** TYPOCON s. r. o., Bratislava ● **Tlačí** i+i Print Bratislava ● **Rozširuje** Asociácia teoretikov, kritikov a historikov výtvarného umenia a PNS Bratislava, Pribinova 25, 813 81 Bratislava ● Vychádza 24 čísel ročne ● Cena jedného výtlačku Kčs 8,- predplatelia Kčs 6,- ● Cena dvojčísła Kčs 16,- ● Predplatné na rok Kčs 144,- ● Registračné číslo: Ministerstvo kultúry SR 25/90 ● Nevžiadané rukopisy a fotografie redakcia nevracia

● Číslo bolo imprimované 20. 7. 1992

● MIČ: 49494

■ obálka: fotomontáž s použitím reprodukcí diel M. Abramovičovej, Patricka Corrilona a Michela Francoisa z katalógu Documenta IX. ■ Blok príspevkov o Documente IX v Kasseli (str. 1-19) ilustrujeme reprodukciami prebratými z katalógu výstavy.

J O H N C A G E V B R A T I S L A V E

Prišiel Duchamp (či populárnejšie Picasso) hudby XX. storočia do Bratislavy a takmer sme si to nevšimli.

Po tridsiatich rokoch druhý raz zavítal do Česko-Slovenska človek - osobnosť nielen súčasnej hudby. John Cage prijal pozvanie organizátorov festivalu Večery novej hudby a svoj prílet do Európy preložil o dva dni dopredu. Bohatý program Johna Cagea pozostával z návštevy dvoch jeho koncertov, účasti na vernisáži výstavy jeho partitúr z edície PETERS, ktorú koncepcie pripravil Milan Adamčiak v priestoroch Slovenskej národnej galérie, návštevy výstavy Hommage a Cage, rozhovorov pre dve televízne relácie (Imago a Hudobná revue), prednášky Composition in retrospect, ktorú prvý raz kompletne predniesol v Bratislave, a nakoniec z tlačovej diskusie (bez tlmočníka).

Hommage a' Cage

Pri príležitosti návštevy Johna Cagea v Bratislave usporiadala Galéria ARTdeco z Nových Zámok výstavu Hommage a Cage v budove Slovenského rozhlasu v Bratislave, ktorú v prvý deň svojho pobytu v Bratislave John Cage osobne navštívil. Výstava trvala do 4.7. a od 14.7.-31.7. ju reinstalovali v Galérii ARTdeco v Nových Zámokoch. Autorom koncepcie bol Jozef Cseres, ktorému som položil niekoľko otázok.

Michal Murin: Na vernisážovom predstave si hovoril o výbere autorov. Aký bol kľúč?

Jozef Cseres: Výber autorov bol pôvodne limitovaný priestorovými možnosťami galérie ARTdeco a koncipovaný tak, aby obsiahol najrozmanitejšie polohy - od klasického obrazu cez grafické partitúry, hudobné kompozície až po inštalácie konceptuálneho charakteru. Milan Adamčiak, Milan Grygar, Svetozár Ilavský, Otis Laubert, Jaroslav Štátný a Daniel Matej boli prvými umelcami, ktorých sme na túto výstavu prizvali.

M.M.: Aká bola hranica vzťahu či poznania Cagea?

J.C.: Nechápem, akú hranicu máš na mysli. Svoj vzťah ku Cageovi si každý umelec vytvoril sám a my ho v nijakom prípade nemôžeme, a ani nechceme determinovať. Vyberali sme autorov, ktorí vo svojej tvorbe vedome či podvedome uplatňujú systematicky alebo spontánne princípy známe z Cageovej filozofie a tvorby - náhodné operácie, neurčitost', grafickú notáciu, ovplyvnenie zenom a pod. a implantujú ich štruktúrnym spôsobom, t.j. nešlo nám o skladateľove portréty alebo štylizované kaligrafické motívy. Niektorí vyzvaní autori reagovali už hotovými dielami, prevažne staršieho dátá (napr. Milan Grygar, Ladislav Novák, Dežo Tóth iní dielami vytvorenými pre túto príležitosť (napr. Otis Laubert, Jiří Valoch).

M.M.: Ak by bola možnosť (priestory, financie a čas) rozšíriť výstavu, kto by podľa teba pripadal ešte do úvahy?

J.C.: Niektorí autori, ktorých sme vyzvali, sa neozvali

vôbec, napr. Karel Adamus, S.K. Kocman, Milan Knížák, Pavel Rudolf. Nesmierne nás to mrzí. Ja osobne by som ešte oslovil napr. Roba Cypricha, Oľgu Karlíkovú, Stana Filka, Michala Kerna.

M.M.: Prednedávnom som stretol priateľa - hudobníka, ktorý sa svojho času odborne zaoberal grafickými partitúrami. Keď som mu povedal, že ich robia aj niektorí výtvarníci, pobaveno sa začudoval. Aký je podľa teba vzťah a rozdiel medzi partitúrou výtvarníka a hudobného skladateľa? Kde sú hranice hier jedného na druhého, keď jeden pochybuje o profesionalite druhého v tom inom odbore?

J.C.: To, čo si načrtnul touto otázkou, je téma na dlhšiu debatu, pretože proces vizualizácie hudby (nevím, či je tento termín správny a výstižný) prostredníctvom zvyrazňovania grafickej stránky hudobného zápisu na jednej strane a hľadanie určitých štruktúrnych zákonitostí v abstraktných dielach výtvarníkov, ktoré by boli interpretovateľné akusticky na druhej strane, sa odvíjajú simultánne už niekoľko desaťročí. Z prvej oblasti by som uviedol ako príklad Crumba alebo Logothetisa, z výtvarníkov zasa Milana Grygara alebo Štěpána Palu. Práve Johnovi Cageovi, sa podarilo dosiahnuť v tejto oblasti akýsi "zlatý rez", a ideálne zjednotiť obe oblasti, keď nastáva situácia, že je už v podstate jedno, či hovoríme o grafickej hudbe alebo hudobnej grafike.

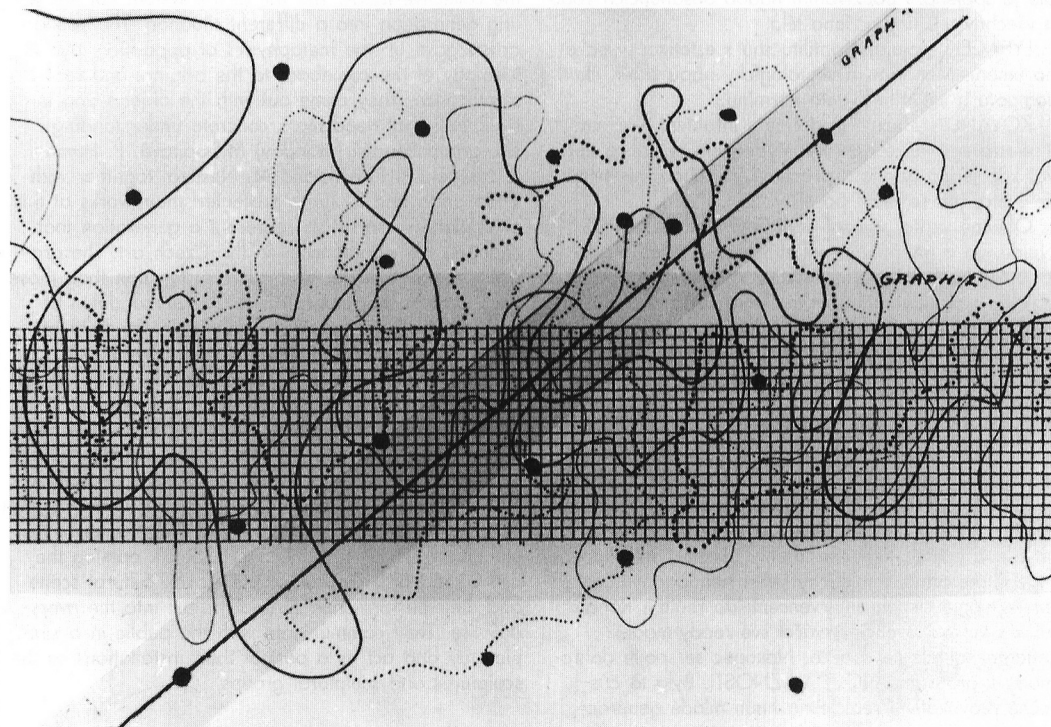
M.M.: Ďakujem.

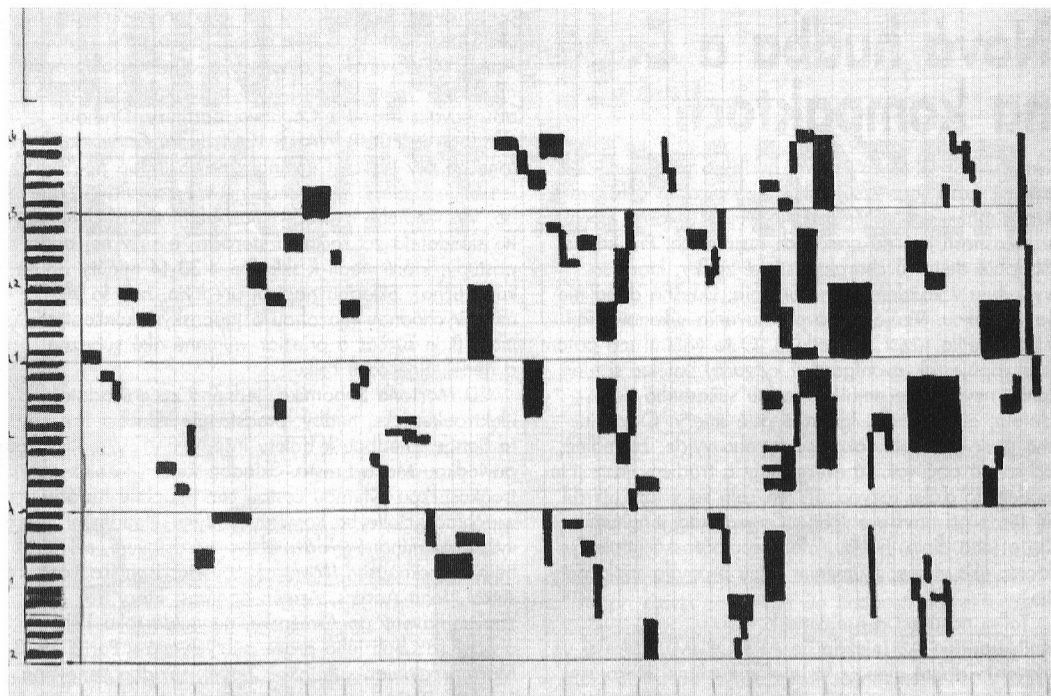
Notácie

bol názov výstavy partitúr Milana Adamčiak v galérii Gerulata. Expozícia síce trvala iba desať dní, ale vzhľadom na to, že bola inštalovaná na dlážke (tak, ako partitúry boli vždy záujemcom predkladané v byte M. Adamčiak), ju dážd' stíhlo poškodiť. Príroda tak vykonala svoje dielo na partitúrach, ktoré mali aj tak byť roztrhané na dve polovice. Ako povedal autor, neroztrhané partitúry po 30.6.1992 nemajú preňho hodnotu.

M. Adamčiak sa okrem uvedenia výstavy Cageových partitúr z edície PETERS v SNG zúčastnil na stretnutí európskych hudobníkov v Perugii, kde pod vedením nemeckého dirigenta Reinera Riehna za Cageovej prítomnosti našťudovalo šestnásť hudobníkov jednu z jeho skladieb "MUSIC WALK". Adamčiakov inštrumentár bol, akože inak, transmusický. Pri tejto príležitosti som ho požiadal o monológ.

Hovorí Milan Adamčiak: Mojou úprimnou poctou Cageovi nebola účasť neúčastou na výstave Jozefa Cseresa Hommage a Cage, ale príprava výstavy Cageových partitúr. Výstava nevznikla mojou zásluhou. Zásluhu na uskutočnení výstavy má Edícia Peters, ktorej zástupca Stefan Conradi mi v Prahe, kde bol cageovský seminár a malá výstava jeho diel, povedal, že by sa mohla urobiť podobná výstava aj v Bratislave. Keď už bola výstava Cageových partitúr zabezpečená, obrátili sa na mňa z Gerulaty, či nemám záujem tam urobiť niečo vlastné, čo by mohlo byť počas Večery novej hudby a čo by malo vzťah ku Cageovi. A ja som im ponúkol svoju výstavu. Bol som v časovom strese a keďže rámovanie partitúr by bolo časovo a finančne náročné, a navyše ja som ich nikdy preto nerobil, rozhodol som sa ich ukázať tak, ako som to v priebehu desaťročí vždy robil. Kto ich chcel vidieť, tomu som ich rozložil na koberec môjho bytu. Aj preto, že partitúry sú viazané na komentár, na situáciu, v ktorej vznikali, o ktorej treba hovoriť. Keďže som nikdy nemal dost' času na to, aby som to "definitívne" spracoval do radu, ktorý už nikdy nebude potrebovať komentár, neurobil som to ani teraz. Netúžim po tom. Dokonca túžim po tom, aby už nijaké komentáre k mojim veciam neexistovali. Ani tie partitúry nemusia existovať. To už je história. Napriek tomu som rád, že som ich mohol vystaviť. Ale som oveľa radšej, že sa John Cage mohol ocitnúť medzi svojimi partitúrami v Bratislave, aby edícia Peters mohla ukázať Cagea takého, aký je a akého sme ho dosiaľ nemali možnosť poznať. Z toho hľadiska je moja výstava okrajová, nepodstatná, nevýznamná. Jedno viem, že z bytu odbudlo päť kil papiera, ktoré boli rozhodene na dlážke galérie, a v našom byte bolo vtedy strašne veľa miesta na dýchanie. Táto výstava nebola mojou výstavou. Bola to súčasť pocty Cageovi. Bola to možnosť zahodiť moje dielo, lebo poznám lepšie jeho dielo. Mojm želaním preto bolo všetky

moje partitúry roztrhať. Každú z nich. A roztrhať ich jednou linkou, linkou mojej cesty ku Cageovi. Nevie, aká bola krivá, ale bola urobená jedným gestom a jedným gestom musí byť každá z týchto partitúr zničená, s poznámkou, že už viem viac o Cageovi, že viem viac o tom, prečo to robím, že už si nemusím robiť záznamy (pretože všetky moje vystavené veci boli záznamy niečoho). Všetky veci sú už poznačené tým, že som sa stretol s Cageom, že som si zahral jeho hudbu, či lepšie povedané participoval na prezentácii jeho skladby. Dnes už viem o tom viac. Konečne poznám tie paberky, ktoré mi chýbali.

Mojim želaním je, aby sa ani jedna moja vec nezjavila ako celok. A ak sa aj zjaví, nemá hodnotu. Vec, ktorá sa zjaví celá, už nie je moja a nepotrebuje ňou byť ako som už povedal na vernisáži.

Ešte sa vrátim k výstave Edície Peters. Teraz, keď ešte prichádzajú ďalšie a ďalšie ani nie tak oneskorené zásielky partitúr, ktoré už nebudú môcť byť vystavené, je v Bratislave najväčšia zbierka Cageových partitúr na svete. Približne 2300 strán, čo je spolu 12 kg.

Zapísal Michal MURIN

John Cage in Bratislava

The personage of not only contemporary music came to visit Czecho-Slovakia for the second time after thirty years. John Cage accepted the invitation of the organizers of the festival Evenings of New Music, shifted his arrival to Europe and came two days earlier. The program of John Cage was really eventful: he visited two of his concerts, took part in the opening of the exhibition of his scores in the premises of the Slovak National Gallery that was conceptionally prepared by Milan Adamčiak, visited the exhibition Hommage a Cage, gave an interview for two TV programs (Imago and Music Revue), gave a lecture Composition in Retrospect. It was just Bratislava where this lecture has been for the first time completely delivered. Finally he took part in a discussion with the press.

On the occasion of the visit of John Cage in Bratislava the exhibition Hommage a Cage was installed in the building of the Slovak Radio by the gallery ART deco from Nové Zámky. John Cage visited this exhibition during the first day of his stay in Bratislava. Author of the conception Jozef Cseres answered some questions concerning the choice of the authors. The second interview gave the musician and musikologist Milan Adamčiak, who prepared the exhibition of the scores of John Cage from publishing house PETERS (Germany) in Slovak National Gallery and thus expressed his respect for Cage. M. Adamčiak stressed in the interview, that his meeting with Cage in Bratislava and afterwards in Perugia, where he took part in the realization of Cage's composition MUSIC WALK with the personal participation of its author, had an enormous importance for him. This experience and perception makes him possible to forget his own work because now he knows better the work of John Cage. The article of the American Kimball MacKay-Brook who worked in Bratislava as an English teacher in ti-

me of Cage's visit describes the atmosphere and detailed observations from the visit of John Cage and concerts given during the festival Evenings of New Music.

Cage In Retrospect.

Premýšlam o čase. Premýšlam o čase v hudbe, ktorý je poznačený udalosťami vo zvuku a v tichu, rozmýšlam o čase v živote, ktorý je poznačený životnými udalosťami: narodeniami a úmrtiami, stretnutiami s inými ľuďmi, počiatkami a koncami.

Tento rok budem mať 40 rokov a John Cage 80. Žije dva razy tak dlho ako ja. Keď bol v mojom veku, narodil som sa. Prvý raz som stretol Johna Cagea v januári tohto roku v Seattle, štáte Washington, kde učím na Cornish College of the Arts. John Cage učil na Cornishi koncom 30. rokov a práve tu vynášiel preparovaný klavír. Cageovu kompozíciu pre preparovaný klavír som počul prvý raz v januári, v tom istom malom auditoriu a na tom istom nástroji, na ktorom sa hrala prvý raz za prítomnosti Johna Cagea. Teraz - o šesť mesiacov neskôr, v Bratislave - som stretol Johna Cagea druhý raz. Prvým stretnutím s ním sa začal môj štyridsiaty rok (jeho osemdesiaty), druhým stretnutím sa rozdelil tento rok na dve rovnaké polovice. Je v tom rytmus.

Počúvam súbor Veni, ktorý hrá Cageovu "Music for Three", poslednú Cageovu skladbu na Večeroch novej hudby 1992. Obklopujú ma jednotlivé tóny, zhluky a sledy tónov, ktoré vychádzajú z klavíra v kostole Klarisiek, vedľa neho je violončelo a za mnou hore na organovom chóre je klarinet. Premýšlam o tom, ako zvuky, ktoré vydávajú hráči na svojich nástrojoch, rozdeľujú čas, uzavretý a definovaný skladbou. Premýšlam o tom, ako bol tento týždeň poznačený Cageovým dielom a jeho prítomnosťou. Premýšlam o čase.

Premýšlam o slobode. Začínam chápať, aký význam má Cage a jeho dielo pre umelcov a hudobníkov na Slovensku. V prihovore na otvorení výstavy jeho partitúr v Slovenskej národnej galérii Cage povedal, že niekto sa ho spýtal, čo bolo v jeho dlhom živote dôležité. Odpovedal: "Ľudia, ktorí boli rozdelení, prejavujú v tomto storočí známky zblížovania." Vyjadril nádej pre "koniec politiky". Druhý deň popoludní, na prednáške "Composition in Retrospect", vyslovil svoj sen o čase "kreatívnej anarchie", o čase bez vlád a bez hraníc, o svete, ktorý sa spája.

Rozmýšlam o čase v Českej a Slovenskej republike, ktorý si ja, Američan, neviem celkom dobre predstaviť: čas, ktorý sa práve skončil, keď hranice boli takmer nepriehľadne uzavreté. Nielen hranice okolo krajiny, ale oveľa dôležitejšie hranice, hranice myslenia, hranice medzi ľuďmi. Stretol som sa pri večeri s jedným človekom, a ten mi povedal: "Predstavitosť bola vo väzení."

Naozaj si neviem predstaviť tie časy, keď umelci museli čeliť prenasledovaniu a schádzať sa a tvoriť svoje diela aj napriek možným dôsledkom. Kolko odvahy a presvedčenia si to vyžadovalo!

Vo svojej prednáške Cage hovoril, že treba vystih-

núť čas..., v ktorom je vhodné zavádzať náhodné operácie do umenia a života, a v ktorom nie. Keď ide o život a smrť (jedna zo štyroch osí duality, ktorú opísal), napríklad keď zbierame huby musíme čo najstarostlivejšie rozlišovať a vyberať, aby sme sa vyhli jedovatým druhom, ktoré môžu zapríčiniť smrť. Použitie náhodných operácií je tu zjavne nevhodné. Tak ich nepoužívajú. Ale tvorba hudobnej kompozície nie je záležitosťou života a smrti. V hudbe je náhoda vhodná a môže viesť k objavom a potešeniu, k novej radosťi zo života. V hudbe sú náhodné operácie na strane života, dobra a krásy.

Myslím si, že Američania nemôžu celkom pochopiť, že len nedávno boli časy, keď sa umenie a život spojili u vás tým najhorším spôsobom, časy, keď rozhodnutie venovať sa hudbe alebo výtvarnému umeniu, tvoríť slobodne, znamenalo skutočne riskovať slobodu. Akékoľvek umenie - akékoľvek dobré umenie - nás privádza k tým stránkam našej osobnosti, ktoré umožňujú tvoríť a žiť vo svete kreatívnej anarchie, vo svete bez vlád a bez hraníc. V totalitnom svete sa takéto objavy netolerujú.

My, Američania, sme zvyknutí na slobodu. Máme luxus ničím neobmedzeného seba-vyjadrenia, čo však môže viesť k sebaláske. Prečo je to tak? Myslím, že preto, lebo vyhnuť sa sebaláske v prostredí, ktoré ochraňuje slobodu a v ktorom je sloboda zvykom, si vyžaduje mimoriadnu osobnú integritu. Je ľahké povedať "Môžem si robiť, čo chcem a vy mi v tom nemôžete zabrániť!", je ľahké obhajovať umelecké dielo vetou "Je to vyjadrenie môjho Ja a preto to má hodnotu.", je ľahké pri nespochybnovanej istote osobnej slobody ohodnotiť tvorcovu "Ja" tak vysoko, že sa hodnota jeho diela presadí - jednoducho a prasto - ako vyjadrenie tohto "Ja".

A tu je význam Cageovho prístupu k jeho dielu. Hovorí, že cieľom jeho procesu komponovania je "Seba-premena, nie Seba-vyjadrenie". "Ja" nie je dôležité. Dokonca ani dielo nie je dôležité. Proces tvorenia, objavovania, invencie, premeny - pre skladateľa, pre hráča, pre obecenstvo: toto je dôležité. A táto sloboda - skúmať a meniť - je sloboda, ktorá predstavuje pre totalitu hrozbu a je rovnako dôležitá aj po jej páde. Ak by sme všetci, Slováci, Američania, ľudia a umelci z celej planéty - naozaj chápali a nasledovali Cageov príklad, táto sloboda (a nie sloboda stať sa konzumentmi, manipulovanými reklamami, ktoré sú zamerané na naše najzákladnejšie túžby vo "voľnom" trhu) by sa mohla stať základom nového usporiadania sveta.

Premýšlam o čase a slobode. Počúvam v kostole Klarisiek súbor Veni. Dlhé pasáže ticha sú prerušované zvukmi troch nástrojov. Blízko mňa bzučí vo vzduchu mucha a ja si uvedomujem jej prievitné krídla, ich vysokotónové vibrácie pod klenutým stropom. Pozerám hore na okná z farebného skla vysoko v stene a napadá mi, že mušie krídla, keď mucha stíchne, keď sa svedá zachytiť na jej krídlach zložených na chrbte - sú ako tie okná. Za mnou sedí žena s náramkovými hodinkami, ktoré tikajú oveľa rýchlejšie a hlasnejšie ako moje, zaznamenávajú desiatiny alebo možno dokonca stotiny sekundy. Počujem saxofonistu v podchode medzi kostolom a Michalskou ulicou. Hrá ustavične jednu melódiu: Strangers in the Night. Zvuk sa slaboo odráža od stien podchodu a dolieha k mojim ušiam, prerušovaný a občas zastretý brechotom psa: vysokotónovým, krátkym opakovaným štekotom malého psíka. Dvaja ľudia na ulici na seba pokrikujú. Dvere auta sa otvárajú a zabuchnú, motor štartuje, auto s pomalým hukotom prechádza popri kostole, a jeho zvuk sa odráža od kamených stien a vydláždenej cesty. A počuť aj detský hlas, myslím, že spieva, rozsahom, výškou a intenzitou kontrastuje s mužskými hlasmi. Potom sa moja pozornosť vracia späť do kostola, na hudobníkov a ich nástroje, na "skladbu". Klavirista sa nakláňa nad klavírom, ťahá napnuté vlákno cez strunu v nízkom registri, vydáva kovový hvízdavý bzukot, ktorého pretrvávajúci vysoký tón sa pripája k muče, vystupujúcej s anjeli k streche.

Ale nie je to extáza, čo by ma vyvádzať von zo sveta. Nie je to, ako povedal Cage na svojej prednáške, ako kedysi - umenie ako služobník náboženstva slubujúceho radosť zo života, ale len zo života po smrti. Nie, ja sa vraciam k prítomnosti. V nasledujúcom tichu, ešte trochu sfarbenom slabnúcimi tónmi klavíra, počujem dva, potom tri škrkajúce žalúdky. Tieto zvuky ľudských tiel, každý iný, sa pripájajú nasledované odbíjaním hodín kdesi na veži a pí-

paním elektronických náramkových hodinek divákov, každé idú a pípajú trochu inak, ako zvuk zvona, ktorý sa stráca vonku v nebi.

Premýšľam o Johnovi Cageovi, toto je jeho posledná skladba v tomto týždni. Počul som kompozície pre preparovaný klavír, pre súbor, pre perkusie a pre nábytok v obývacej izbe. Počul som skladby z rokov tridsiatych, štyridsiatych, päťdesiatych, šesťdesiatych, sedemdesiatych, osemdesiatych a deväťdesiatych. Možno najdôležitejšie je, že som počul hovoriť Johna Cagea a videl som ho prijímať ovácie, oprávnené poskytované majstrovi, s majstrovským povabom.

Po jeho prednáške nastal čas pre otázky a odpovede. Obecenstvo prvú otázku nepočulo, a tak pýtajúceho sa požiadali, aby vystúpil na pódium a použil mikrofón. Bol tam totiž iba jediný mikrofón Cagea, ktorý sedel za malým stolíkom. Keď pýtajúci sa podišiel k mikrofónu, Cage sa postavil a ponúkol mu svoju stoličku - nie bláznivo, povýšene alebo arogantne, ale jednoducho, grációzne, ako jedna ľudská bytosť druhej - vstal a ponúkol svoju stoličku.

Deň predtým, v SNG, keď Cage po privítaní a svojom krátkom prejave ticho sedel, priblížil som sa k nemu. Sadol som si zaňho, dotkol som sa jeho pleca a on sa ku mne obrátil. Povedal som mu, že učím na Cornish College a pripomenul som mu jeho návštevu v jednej z mojich tried. Pamätal si tú triedu, ale mňa nie (to som ani neočakával, vtedy sme sa rozprávali len veľmi krátko). Povedal som mu, aké sa mi zdá nezvyčajné, že potom, ako som ho prvý raz videl v Seattle v januári, teraz v júni sme obaja na tom istom mieste a v tom istom čase, ale tu, v Bratislave. Cage sa nezdal prekvapený. "Nuž," povedal, "je to predsa jeden svet."

Kimball MacKay-BROOK preložil Michal MURIN

Kimball MacKay-Brook je básnik, ktorý vyučuje literárnu tvorbu a literatúru na Cornish College of Arts v Seattle v štáte Washington (USA). Počas mája a júna bol lektorom angličtiny v Bratislave.

Nová hudba a Cage na kompaktoch

Skončil festival Večery novej hudby a mňa prekvapil takmer nezaujem širšej kultúrnej verejnosti o festival, ktorý môže slovenskému uchu priniesť hudbu, ktorá sa v súčasnosti hrá na svetových festivaloch. Pre každé obdobie dejín sú charakteristické znaky, ktoré sa vyskytujú v každom druhu umenia. Dnešná doba nie je výnimkou. Vzájomné ovplyvňovania, ukazovania ciest, všetko súvisí so všetkým. O to väčší ma potom prekvapuje, ak avantgardný výtvarný umelec si nienlenže nevypočuje nejakú skladbu súčasného skladateľa, ale dokonca ignoruje celé smery. O to viac ma prekvapí, keď nakoniec z neho vyjde, že jediné, čo sa dá počúvať, sú evergreeny a tradičný jazz. Nebudem to ďalej rozvádzať, len som sa v tom utvrdil aj teraz pri návšteve Johna Cagea, keď mnohým nešlo o jeho dielo, hudbu, ale o spoločenskú udalosť, ktorú, ako vieme, s umením majú pramálo spoločného.

Tolko na úvod a prejdime k veci. Kníhkupectvo AF (niekdajšie ARTFORUM), ktoré si už vytvorilo dobré meno u priateľov kvalitnej literatúry a hudby, prinieslo na trh aj niekoľko sondážnych kompaktoch, na ktorých sa predstavujú súčasní skladatelia tzv. vážnej hudby. Okrem renomovanej firmy WERGO, od ktorej ponúkajú kompletne Cageovo dielo pre preparovaný klavír, je vhodné spomenúť NEW ALBION RECORDS zo San Francisca. Z ponúkaných titulov spomeňme Tri hlasy pre Joan La Barbaru od Mortona Feldmana (1926-1987), jedného z najoriginálnejších skladateľov v histórii klasickej tradície. Tá istá vynikajúca sopranistka - Joan La Barbara, princípálna interpretka Cagea - nahrála jeho výber vokálnych prác za posledných päťdesiat rokov - Singing through. Iný kompakť Johna Cagea v edícii New Albion Record predstavuje skladbu THE PERILOUS NIGHT (1943-44), jednu z jeho prvých skladieb pre

preparovaný klavír, ktorý bol jeho prvým krokom na ceste bez kontroly a bez hraníc, na ceste k Zenu. Americký výtvarník a dlhoročný Cageov spolupracovník Jasper Johns vytvoril sériu prác, z ktorej každá obsahovala stranu z Cageovej partitúry. Druhou skladbou je FOUR WALLS 1944, ktorú Cage zložil pre tanečné hry Merce Cunninghama. Skladba používa len biele klávesy, je poznačená vplyvom Erika Satieho, významného a predsa pozabudnutého francúzskeho skladateľa zo začiatku storočia, a sú v nej badať postupy, ktoré viedli k skladbe 4.33 (4 minúty 33 sekúnd ticha). Skladbu napísal predtým, než sa zoznámil s východnou filozofiou a japonským konceptom - ma - (kde sú čas a priestor vnímané ako súbežné a nedeliteľné časti celku).

CD Mortona Subotnika, jedného zo zakladateľov elektroakustickej hudby, predstavuje skladba The Key to Songs - hudbou k baletu inšpirovaná surrealistickou poviedkou Maxa Ernsta. Skladba Return je elektroakustickou výletnou cestou cez hudobnú históriu z pohľadu Halleyho kométy. Ďalšími skladateľmi, ktoré vyššie spomínané vydavateľstvo predstavuje, sú Karlheinz Stockhausen (Mantra), Lou Harrison (La koro sutra), John Adams, Armén Komitas, ktorý bol znovuobjavený po Arménskej genocíde roku 1915 a prvý raz boli jeho práce publikované v Paríži 1933, Morton Feldman - Rothko Chapel, skladba venovaná Markovi Rothkovi a kaplnke, ktorú vytvoril v Houstone v Texase.

Okrem uvedeného vydavateľstva kníhkupectvo AF ponúka dodávku akejkoľvek CD nahrávky cez viedenskú firmu Extraplatte. Takže priaznivci dobrej a kvalitnej muziky: kanál je splavný. V ďalších číslach sa pokúsime priniesť recenzie zaujímavých kompaktoch od mladých slovenských hudobných skladateľov a publicistov.

(mm)

